

Home » Buitenland, Operarecensie

Opera Vlaanderen brengt bizarre Kandaules

GENT 19 APRIL 2016 GEEN REACTIES

De opera's van Zemlinsky zijn, zeker vergeleken met die van tijdgenoten als Alban Berg en Richard Strauss, onbekend. Mooi dus dat Opera Vlaanderen *Der König Kandaules* brengt. Helaas is de productie uiterst bizar. De regie werpt niet alleen een barrière op tussen publiek en drama, maar leidt bovendien af van de hoogstaande prestaties van zangers en orkest.

De Oostenrijkse Zemlinsky componeerde een aanzienlijk gedeelte van *Der König Kandaules* in de jaren dertig. Toen hij na de Anschluss van Oostenrijk naar de Verenigde Staten vluchtte, bleek al snel dat de Metropolitan Opera op grond van de naaktsceñe niets voor een uitvoering voelde. Zemlinsky staakte daarop zijn werkzaamheden aan de opera. Het stuk ging vervolgens pas in 1996 in Hamburg in première, met een door Antony Beaumont voltooide orkestratie.

Scène uit *Der König Kandaules*. (© Annemie Augustijns)

Het libretto van de opera is gebaseerd op een toneelstuk van André Gide, die de antieke vertelling van Herodotus voorziet van enkele toevoegingen, zoals een in een vis verborgen ring die de drager onzichtbaar maakt. Bij Gide en Zemlinsky staan vragen over de aard van geluk centraal.

Voor Kandaules bestaat geluk pas echt als het als zodanig erkend wordt door anderen. Daarom organiseert hij een feest om zijn indrukwekkendste bezit, zijn beeldschone echtgenote Nyssia, publiekelijk ontsluitend te tonen. Deze drang naar erkenning gaat zelfs zo ver dat hij de visser Gyges, een uit het oog verloren jeugdvriend, overtuigt om met behulp van de onzichtbaarheidsring zijn echtgenote naakt te bespieden, om hem vervolgens te kunnen bevestigen dat hij de mooiste vrouw heeft.

Nyssia blijft het liefst gesluierd en wil geen pronkstuk zijn. Voor haar is geluk een privéaangelegenheid, waar de buitenwereld niets mee te maken heeft. Ze laat Kandaules dan ook toezeggen haar niet meer als pronkstuk te gebruiken, maar voor zichzelf te bewaren. Wanneer ze erachter komt dat Gyges haar op aandringen van haar man naakt bespied heeft, vraagt ze Gyges om hem te doden.

Gyges kent alleen ongeluk. Zijn hut is afgebrand, hij is straatarm en hij heeft ontdekt dat zijn echtgenote hem ontrouw is, waarop hij haar meteen om het leven gebracht heeft.

De wijze waarop de karakters communiceren in het libretto, is niet volkomen naturel en soms bevreemdend. De muziek geeft bovendien aan dat er onder de oppervlakte van alles broeit tussen de karakters. Voldoende materiaal voor een regisseur om mee aan de slag te gaan en zich daarbij vooral op een ijzersterke personenregie te concentreren en de verhoudingen en spanningen tussen de karakters zichtbaar en invoelbaar te maken.

Dit is helaas niet wat de Oekraïense regisseur en decorontwerper Andrij Zholdak gedaan heeft. Hij brengt in het maar liefst zes vertrekken tellende decor een bevreemdend schouwspel. In het programmaboek staat zelfs het advies om niet te proberen te begrijpen wat er zich op het podium afspeelt.

In hoog tempo volgen uiterst bizarre handelingen elkaar op. Zo staat Gyges tijdens het feest van Kandaules de oksels van zijn echtgenote met een tondeuse te trimmen, om haar vervolgens met het koord van het apparaat te wurgen.

De gasten op het feest van Kandaules worden opmerkelijk genoeg door een fictief kind van het kinderloze koppel neergeschoten, waardoor ze in de derde akte ontbreken. Verder zijn er dieren Reusachtige ratten copuleren op het bed van Kandaules en Nyssia. Vissen komen ook steeds terug. De moord van Gyges op Kandaules bestaat zelfs uit het opensnijden van een meterslange karper.

In de keuken bereidt Gyges grote dennenappels in de oven en steekt Nyssia bossen tulpen in de slowjuicer om een sapje te maken voor Gyges.

Scène uit *Der König Kandaules*. (© Annemie Augustijns)

Tijdens de zenuwslopende bekentenis van Gyges aan Nyssia wordt de aandacht afgeleid door een lachwekkende situatie op de bovenverdieping. Een bediende verschijnt met een groene vliegenmepper ten tonele, met naast hem de geprojecteerde tekst "waar is mijn witte aap, hij heeft de tafel fout gedekt". Een slungelige collega met ontbloot bovenlijf trekt z'n broek naar beneden en krijgt billenkoek met de vliegenmepper.

Muzikaal valt er gelukkig wel te genieten. De drie hoofdrollen worden stuk voor stuk op hoog niveau gezongen. De Russische tenor Dmitry Golovnin (Kandaules) beschikt over een volle stem met een krachtige hoogte, die over het orkest heen lijkt te zweven en uitermate geschikt is voor het vroeg-twintigste-eeuwse repertoire.

De Zweedse sopraan Elisabet Strid (Nyssia) zingt schijnbaar zonder moeite en laat met haar dramatische stemgeluid de Wagneriaanse invloeden in Zemlinsky's muziek duidelijk horen. Wel heeft haar stem een klein beetje te lijden onder de droge Gentse akoestiek.

De Israëliëse bas-bariton Gidon Saks weet veel emotie in zijn donkere stemgeluid te leggen. Hier en daar gaat dat wel ten koste van de warmte in zijn stem.

In de kleinere rollen valt vooral de Belgische bas Tijn Faveyts als Philebos/Der Koch in zeer positieve zin op. Hij combineert een warm en diep stemgeluid met een indrukwekkend volume.

Het Symfonisch Orkest Opera Vlaanderen speelt onder Dmitri Jurovski op zeer hoog niveau. Onmiskenbare invloeden van Mahler, Strauss en Berg, maar ook van Brahms en Wagner vallen te bespeuren, maar dankzij het warmbloedige en precieze spel van het orkest is bovenal het unieke geluid van Zemlinsky te horen.

Der König Kandaules wordt nog twee keer opgevoerd in Gent, op 19 en 24 april. Zie voor meer informatie de [website van Opera Vlaanderen](#).

door **Laura Roling**

Der König Kandaules
Alexander Zemlinsky

Uitgevoerd door: Symfonisch Orkest Opera Vlaanderen onder leiding van Dmitri Jurovski.

Solisten: Dmitry Golovnin, Elisabet Strid, Gidon Saks, Vincenzo Neri, Tijn Faveyts, e.a.

Regie: Andrij Zholdak.

Bezocht op 16 april 2016

Nieuwsbrief

abonneer u op onze **gratis** nieuwsbrief

Operacast

Place de l'Opera
podcast

Kalender

- Donderdag 28 Apr 2016: Roméo et Juliette (Berlioz en Sasha Waltz)
- Zaterdag 30 Apr 2016: Elektra (R. Strauss)
- Zondag 1 May 2016: Roméo et Juliette (Berlioz en Sasha Waltz)
- Zaterdag 7 May 2016: Don Giovanni (W.A. Mozart)
- Zondag 8 May 2016: Jazz at the Opera
- Dinsdag 10 May 2016: Don Giovanni (W.A. Mozart)
- Woensdag 11 May 2016: Concert Kristine Opolais
- Zaterdag 14 May 2016: La straniera (V. Bellini)
- Zondag 15 May 2016: Don Giovanni (W.A. Mozart)
- Woensdag 18 May 2016: Don Giovanni (W.A. Mozart)

Opera voor beginners

opera voor beginners

Concertagenda Concertgebouw

Bekijk agenda Concertgebouw op Place de l'Opera